

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Justitiedepartementet

Yttrande över Nya regler om geografiska beteckningar och internationella varumärken (Ds 2024:18)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Den remitterade promemorian innehåller förslag till kompletterande svensk lagstiftning till en EU-förordning. Enligt förslagsställaren medför förslaget relativt marginella effekter och kan komma att medföra en effektiviserad handläggning hos ansvarig myndighet. Regelrådet ifrågasätter inte förslagsställarens bedömning i sak, men anser att det i vissa relevanta delar hade behövts beskrivningar som tydliggör ställningstagandet. Det avser främst en beskrivning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, liksom en beskrivning av förslagets kostnads-, intäkt- och konkurrenspåverkan. Likaså hade det genomgående varit behövligt med en beskrivning av effekter som uppstår till följd av EU-förordningen.

Enligt 7 § 2 p förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska vissa andra relevanta konsekvenser, utöver kostnads- och intäktspåverkan, beskrivas för dem som berörs. Andra relevanta konsekvenser kan vara förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag samt om särskilda hänsyn kan tas till små företag vid reglernas utformning. För att kunna beskriva detta på ett fullständigt sätt bör även de företag som berörs beskrivas utifrån antal, storlek och bransch. Regelrådets granskning utgår från nämnda förordning och att det finns beskrivningar och beräkningar av förslagets effekter för företag.

Trots att vissa aspekter beskrivs på ett tillräckligt sätt, kan Regelrådet inte bortse från nämnda brister vid en sammantagen bedömning av konsekvensutredningen.

Innehållet i förslaget

Promemorian innehåller följande förslag till nya och ändrade författningar:

- Förslag till lag om kontroll av skyddade beteckningar på hantverks- och industriprodukter.

Lagen ska komplettera EU-förordningen¹ och anslutningsförordningen.² Patent- och registreringsverket är behörig myndighet enligt artikel 50 i EU-förordningen och ansvarar för kontrollen av geografiska beteckningar på hantverks- och industriprodukter. För utförandet av kontroller enligt EU-förordningen får Patent- och registreringsverket förelägga den som är föremål för kontroll att lämna de handlingar och uppgifter i övrigt som behövs för kontrollen.

Patent- och registreringsverket får ingripa om en geografisk beteckning används i strid med EU-förordningen. Ett ingripande får ske genom ett föreläggande att vidta rättelse inom en viss tid. Ett ingripande får även ske genom ett förbud mot att fortsätta använda en geografisk beteckning på ett visst sätt. Föreläggandet får förenas med vite. Patent- och registreringsverkets beslut får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kontroller ska bedrivas och skyldigheten för ett produktcertifieringsorgan eller en fysisk person som, i enlighet med artikel 55 i EU-förordningen, utför delegerade uppgifter att lämna information och ge in handlingar till Patent- och registreringsverket.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för en ansökan om internationell registrering av en geografisk beteckning som görs enligt artikel 2 i anslutningsförordningen.

- Ändring i lagen (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

Vissa språkliga moderniseringar föreslås i lagen.

- Ändring i varumärkeslagen (2010:1877).

Det föreslås ett tillägg gällande internationella varumärkesregistreringar som inte ska gälla i Sverige, och vad som gäller om sökanden inte yttrar sig, samt när ansökan ska återupptas.

Vidare föreslås att den som har ansökt om att en internationell varumärkesregistrering ska gälla i Sverige eller som har en sådan registrering som gäller i Sverige kan ansöka om att registreringen ska delas i två eller flera registreringar.

- Ändring i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2411 av den 18 oktober 2023 om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och om ändring av förordningarna (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar.

Det föreslås ett tillägg av att Patent- och marknadsdomstolen handlägger mål och ärenden även enligt den föreslagna nya lagen om kontroll av skyddade beteckningar på hantverks- och industriprodukter.

- Ändring i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Det föreslås ett tillägg av att vissa bestämmelser ska tillämpas även gällande den nya EU-förordningen. I listan över frihandelsavtal, och vilka bestämmelser som ska tillämpas för dessa, föreslås ett tillägg av frihandelsavtalet mellan EU och Nya Zeeland av den 9 juli 2023 (EUT L, 2024/866, 25.3.2024) samt frihandelsavtalet mellan EU och Chile av den XXX (EUT XXX).³

De nya och ändrade författningarna föreslås träda i kraft den 1 december 2025.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

I den remitterade promemorian behandlas frågan om behovet av kompletterande regler till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2411 av den 18 oktober 2023 om skydd för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och om ändring av förordningarna (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753 (i det följande EU-förordningen). Den nya förordningen ska börja tillämpas den 1 december 2025.

Det anges att EU-förordningen uttryckligen överlämnar vissa frågor till medlemsstaterna att reglera. Det handlar främst om vilka myndigheter som ska vara behöriga myndigheter respektive kontaktpunkt för EU:s immaterialrättsmyndighet, viss komplettering avseende utförandet av kontroller av att geografiska beteckningar används på föreskrivet sätt samt befogenhet för myndigheterna att ingripa vid intrång och införande av sanktionsregler som ska kunna tillämpas vid bristande efterlevnad av förordningen.⁴

Regelrådet finner att beskrivningen av problemet och syfte med förslaget är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

I konsekvensutredningen anges att en alternativ lösning skulle vara att inte ta fram förändringar i nationell lag. Det kan leda till svårigheter för den behöriga myndigheten att utföra sina uppgifter enligt EU-förordningen och otydlighet för involverade aktörer som kan leda till ineffektivitet. Bristfällig efterlevnad av EU-rätten riskerar även att ge upphov till överträdelseärenden och ekonomiska sanktioner.

Regelrådet finner att beskrivningen av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

³ Referat från föreslagen författningstext, se promemorian s. 20.

⁴ Promemorian s. 29-31, samt avsnitt 4.

Alternativa lösningar

Det som anges vid *Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas* är det som Regelrådet har återfunnit som beskrivning av alternativa lösningar.

Regelrådet vill i detta sammanhang påminna om 6 § 3-4 pp förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar som anger att konsekvensutredningen ska innehålla en redogörelse för de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa och det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilket skäl.

I det nu remitterade ärendet har förslagsställaren främst angett vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas.

För det nu remitterade ärendet kan det vara så att några alternativa lösningar i förhållande till det som föreslås, inte är relevanta eller genomförbara. Det hade varit önskvärt om det hade angetts med en kort information.

Med det sagt, kan den beskrivning som finns i ärendet godtas.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar är godtagbar.

Berörda företag

I konsekvensutredningen anges att skyldigheten att lämna uppgifter berör producenter av hantverks- och industriprodukter och andra aktörer som omfattas av kontrollen enligt den nya lagen, till exempel aktörer som producerar eller tillhandahåller liknande produkter eller som använder sig av namn som på ett otillåtet sätt utnyttjar en registrerad geografisk beteckning. Skyldigheten för producenter att säkerställa att deras produkter överensstämmer med den motsvarande produktspecifikationen, och lämna en egenförsäkran om överensstämmelse till den behöriga myndigheten, följer av artiklarna 47 och 51 i EU-förordningen. De nu föreslagna bestämmelserna preciserar och kompletterar EU-bestämmelserna och förväntas bara få marginella effekter för aktörerna.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Även om aspekten inte är lika tydligt utpekad i den nya konsekvensutredningsförordningen som i den tidigare⁵, är det enligt Regelrådet fortsatt viktigt med en beskrivning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch om ett förslag har effekter av betydelse för företag. En tydlig beskrivning i denna del är en viktig grund för att sedan vidare kunna beskriva ett förslags kostnader och andra effekter för företag. Om en sådan beskrivning saknas blir omfattningen av förslaget och dess effekter svårare att överblicka.

Regelrådet kan konstatera att flera av de nya eller ändrade författningarna primärt riktar sig mot Patent- och registreringsverket, och gäller handläggnings- eller processuella regler. Som Regelrådet förstår förslaget så påverkas dock företag av förslaget. Förslagsställaren anger att förslaget enbart bedöms få marginella effekter för aktörerna – den informationen är något vag och svårgripbar. De företag som berörs är de som avser att ansöka om skydd eller producera en produkt som omfattas av ett skydd. Om det är vissa branscher som är mer frekvent

⁵ Jämför 7 § 1 p förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning med 7 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

förekommande framgår inte av konsekvensutredningen. Regelrådet har heller inte kunnat utläsa någon information om antal och storlek på berörda företag i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag sammantaget är bristfällig.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

I konsekvensutredningen anges att de kostnader som kan uppstå för företagen kan uppstå antingen i samband med ansökningsförfarandet eller i samband med kontroll. Att ansöka om skydd eller att producera en produkt som omfattas av ett skydd anges vara ett aktivt val som man kan avstå från. Det är EU-kommissionen som kommer att bestämma om avgiften för ansökningsförfarandet hos EU:s immaterialrättsmyndighet. I den mån regeringen beslutar om avgifter för ansökningar som sker enligt Lissabonsystemet är detta frivilligt och påförs endast företag som söker internationellt skydd utanför EU. När det gäller kontroll av företag som sker i Sverige kommer den vara avgiftsbefriad.

Vidare anges att skyldigheten för producenter att säkerställa att deras produkter överensstämmer med den motsvarande produktspecifikationen, och lämna en egenförsäkran om överensstämmelse till den behöriga myndigheten, följer av artiklarna 47 och 51 i EU-förordningen. En skyldighet för andra aktörer att respektera skyddet för geografiska beteckningar följer av artikel 40 i EU-förordningen. Att en behörig myndighet ska utföra kontroller framgår av artikel 50, 51 och 54 i EU-förordningen. De nu föreslagna bestämmelserna preciserar och kompletterar EU-bestämmelserna och förväntas bara få marginella effekter för aktörerna. Därmed bedöms bestämmelserna inte heller innebära några nämnvärda administrativa kostnader eller andra kostnader för företagen.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Regelrådet ifrågasätter inte förslagsställarens bedömning, att det inte kommer uppstå några nämnvärda administrativa kostnader, i sak. Det saknas dock beräkningar av de kostnader som kan komma att uppstå. Regelrådet har förståelse för att beräkningar kan vara svåra att göra, i sådana fall bör åtminstone en beloppsmässig uppskattning göras för ett exempelföretag. Om inte heller en beloppsmässig uppskattning är möjlig att göra, behöver den kvalitativa beskrivningen vara utförligare för att effekterna ska kunna förstås. Avsaknaden av utförligare beskrivningar i denna del medför att förslagets kostnadspåverkan för företagen är okänd.

Regelrådet har inte kunnat återfinna information om förslagets påverkan på företagens intäkter. För det fall att man inte kan se någon sådan påverkan behöver det anges och motiveras.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets effekter på företagens kostnader och intäkter är bristfällig.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser

Påverkan på konkurrens

Gällande förslag som bedöms få en påverkan för företag är det fortsatt relevant för förslagsställare att ange och motivera om det bedöms uppstå en påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, och i så fall på vilket sätt. Om någon sådan påverkan inte bedöms uppstå, bör det anges och motiveras. I det nu remitterade ärendet har

Regelrådet inte återfunnit någon sådan beskrivning i konsekvensutredningen, vilket är en brist i redovisningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är bristfällig.

Särskilda hänsyn till små företag

Gällande förslag som bedöms få en påverkan för företag är det fortsatt relevant för förslagsställare att ange och motivera om det går att ta särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning, och i så fall på vilket sätt. Om det inte är möjligt att ta någon sådan hänsyn, bör det anges och motiveras. I det nu remitterade ärendet har Regelrådet inte återfunnit någon sådan beskrivning i konsekvensutredningen, vilket är en brist i redovisningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskilda hänsyn kan tas till små företag vid reglernas utformning är bristfällig.

Andra relevanta konsekvenser

I konsekvensutredningen anges att förslagen om ändringar i varumärkeslagen påverkar de företag som använder det internationella varumärkessystemet. Förslagen bedöms medföra positiva effekter för företagen eftersom handläggningen hos PRV förväntas förenklas och effektiviseras genom de nya bestämmelserna.

Regelrådet har inte funnit några skäl till att ifrågasätta förslagsställarens beskrivning och finner att beskrivningen av andra relevanta konsekvenser är godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning i konsekvensutredningen av vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget eller beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte, vilket är en brist i redovisningen.

Som framgår ovan har förslagsställaren bedömt att förslaget kommer medföra mer marginella kostnader och andra effekter för företag. Det bedöms att förslaget kommer att kunna medföra en effektiviserad handläggning av ärenden hos PRV. Det hade varit önskvärt med ett tydliggörande i denna del, men av det som framgår av promemorian i stort kan en utelämnad beskrivning godtas i denna del.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte, i detta ärende är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I promemorian framgår det att lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2025. De nya bestämmelserna i lagen om sanktioner vid intrång i rätten till skyddade beteckningar ska tillämpas även på beteckningar som har fått skydd före ikraftträdandet. Bestämmelserna om skadestånd och om spridning av information om dom i intrångsmål ska inte tillämpas på intrång, försök till intrång eller förberedelse till intrång som har skett före ikraftträdandet. De

nya bestämmelserna i varumärkeslagen ska tillämpas även på internationella varumärkesregistreringar som beviljats skydd i Sverige före ikraftträdandet. Ansökningar som ännu inte har avgjorts ska inte omfattas av de nya bestämmelserna.

I konsekvensutredningen anges det att information om förslagen till berörda aktörer kommer att lämnas på PRV:s webbplats. I övrigt bedöms det inte finnas något behov av särskilda informationsinsatser med anledning av de nya reglerna.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn kan tas till tidpunkt för ikraftträdande, liksom om det finns behov av speciella informationsinsatser, är godtagbar.

Hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Regelrådet har inte kunnat återfinna en beskrivning i konsekvensutredningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas, vilket är en brist i redovisningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas är bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

I promemorian anges exempelvis följande. EU-förordningen överlämnar vissa frågor till medlemsstaterna att reglera. Det handlar främst om vilka myndigheter som ska vara behöriga myndigheter respektive kontaktpunkt för EU:s immaterialrättsmyndighet, viss komplettering avseende utförandet av kontroller av att geografiska beteckningar används på föreskrivet sätt samt befogenhet för myndigheterna att ingripa vid intrång och införande av sanktionsregler som ska kunna tillämpas vid bristande efterlevnad av förordningen. Det anges att den nya lagen ska läsas tillsammans med EU-förordningen.⁶

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Det finns beskrivningar av de EU-rättsliga reglerna och att det nu remitterade förslaget ska komplettera det EU-rättsliga regelverket. Såvitt Regelrådet förstår förslaget är det i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Det är oklart om det går utöver dessa skyldigheter.

Något som utöver det är oklart är de kostnader och effekter som uppstår till följd av EU-förordningen. Det anges i promemorian att dessa effekter lämnas utanför det nu remitterade ärendet och att synpunkter har inhämtats separat på EU-förordningen. Det framgår dock inte något närmare om när sådana synpunkter inhämtades eller vad som framfördes. Sannolikt uppstår de främsta effekterna till följd av EU-förordningen. Att utelämna beskrivningar av effekter till följd av EU-förordningen när kompletterande lagstiftning föreslås, medför att de samlade effekterna förblir okända. Enligt Regelrådet bör konsekvensutredningen innehålla beskrivningar av kostnader och andra effekter även till följd av det EU-rättsliga regelverket. Avsaknaden av sådana beskrivningar medför att konsekvensutredningen är ofullständig i denna del.

⁶ Promemorian avsnitt 4.

Regelrådet finner att beskrivningen av om förslaget överensstämmer med, eller går utöver, de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, är bristfällig.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Promemorian inkom till Regelrådet efter den 6 maj 2024, varför förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar har tillämpats på granskningen.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 16 oktober 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.



Anna-Lena Bohm
Ordförande



Katarina Garinder Eklöv
Föredragande